

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum sit maximum peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

AD TERTIVM dicendum, qd damnati non snt in statu sperandi propter impossibilitatem reditus ad beatitudinem: & ideo qd non sperant, non imputatur eis ad culpam, sed est pars damnationis ipsoru. Sicut et in statu uig, si quis desperaret de eo, quod no est natus adipisci, vel quod non est debitum adipisci non est peccatum, puta si medicus desperet de curatione alicuius infirmi, uel si aliquis desperet se forte diuitias adepturum.

¶ Super questionis nigessime Articulum secundum.

ARTICVLVS II.

Vtrum desperatio sine infidelitate esse possit.

IN art. 2. hoc solum scribendum occurrit, ut bene notes, qd si des stat cum desperatione, ut et hinc intelligas, qd etiam stat cu blasphemia, quae inter Christianos inuenitur uterq; siquidem, blasphemus, & desperans, in particulari tantum sufficit, quod erret.

q. 17. art. 7.

diuina, est negare infinitatem diuinae misericordiae, uel bonitatis, quod est infidelitatis: sed qui desperat, culpam suam praefert misericordiae, uel bonitati diuinae, secundum illud Gen 4. Maior est iniquitas mea, qd ut ueniam merear: ergo quicumq; desperat, est infidelis.

¶ 3 Praet. Quicumque incidit in haeresim damnata, est infidelis: sed desperans uidetur incidere in haeresim damnatam, scilicet Nouatianorum, qui dicunt peccata non remitti post baptismum: ergo uidetur quod quicumque desperat, sit infidelis.

SED CONTRA est, quod remoto posteriori no remouetur prius: sed spes est posterior fide, ut supra dictum est: ergo remota spe potest remanere fides. non ergo quicumque desperat, est infidelis.

RESPON. Dicendum, qd infidelitas pertinet ad intellectum, desperatio autem ad uim appetitiuam. Intellectus autem uniuersaliu m est, sed his appetitiua mouetur circa particularis res. Est enim motus appetitiuus ab anima ad res, quae in seipsis particulares sunt. Contingit autem aliquem habentem rectam estimationem in uniuersali circa motum appetitiuum, non recte se habere corrupta eius estimatione in particulari: quia necesse est, quod ab estimatione in uniuersali ad appetitum rei particularis perueniatur mediante estimatione particulari, ut dicitur in 3. de anima. Sicut ex propositione uniuersali no inferitur conclusio particularis, nisi assumendo particularem. Et inde est, quod aliquis habens rectam fidem in uniuersali, deficit in motu appetitiuo circa particulare, corrupta particulari eius estimatione per habitum, uel per passionem. Sicut ille qui fornicatur, eligendo fornicationem, ut bonum sibi ut nunc habent corruptam estimationem in particulari, cum tamen retineat uniuersalem estimationem ueram, secundum fidem. scilicet, quod fornicatio sit mortale peccatum. Et similiter aliquis retinendo in uniuersali ueram estimationem fidei, quod scilicet est remissio peccatorum in Ecclesia, potest tamen pati motum desperationis, quod scilicet, sibi in tali statu existenti non sit sperandum de uenia, corrupta estimatione eius circa particulare. Et per hunc modum potest esse desperatio sine infidelitate, sicut & alia peccata mortalia.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod effectus tol-

li. 3. de anima, text. 48. tom. 2.

litur non solum sublata causa prima, sed etiam causa secunda. Vnde de morte spei autem solum sublata uniuersali estimatione, sed etiam causa prima certitudinis spei: sed non est causa estimatione particulari, quae est causa.

AD SECVNDVM dicendum, quod si quis uniuersali estimaret misericordiam Dei non tantum, esset infidelis: hoc autem non excludit: sed quod sibi in statu illo proprietate particulari dispositionem, non sit de corde sperandum. Et similiter dicendum de certitudine, quod Nouatiani in uniuersali negant peccatorum fieri in Ecclesia.

ARTICVLVS III.

Vtrum desperatio sit maximum peccatorum.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod desperatio non sit maximum peccatorum. Potest enim esse desperatio absq; in fidelitate, sicut dictum est: sed in fidelitate est maximum peccatorum, quia subruit fundamentum spiritualis aedificii. ergo desperatio no est maximum peccatorum.

¶ 2 Praet. Maiori bono maius malum opponitur, ut patet per Philosophum in 8 Ethic. sed charitas est maior spe, ut dicitur 1. Corint. 13. ergo odium est maius peccatum, quam desperatio.

¶ 3 Praet. In peccato desperationis est solus inordinatus auersio a Deo: sed in aliis peccatis est non solum auersio inordinata a Deo, sed etiam inordinata conuersio. ergo peccatum desperationis non est grauius, sed minus aliis.

SED CONTRA. Peccatum insanabile uidetur esse grauissimum, secundum illud Hier 30. Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua: sed peccatum desperationis est insanabile, secundum illud Hierem. 15. Plaga mea desperabilis renuit curari: ergo desperatio est grauissimum peccatum.

RESPON. Dicendum, quod peccata quae opponuntur uirtutibus theologicis, sunt secundum suum genus grauiora peccatis aliis. Cum enim uirtutes theologicae habeant Deum pro obiecto, peccata eis opposita important directe, & principaliter auersionem a Deo. In quolibet autem peccato mortali principalis ratio mali, & grauitas est ex hoc, qd auertit se a Deo. Si enim posset esse conuersio ad bonum commutabile: sine auersione a Deo, quia uisus esset inordinata, non esset peccatum mortale. Et ideo illud quod primo, & per se habet auersionem a Deo, est grauissimum peccatum.

Deo, est grauissimum peccatum

inter peccata mortalia. Virtutibus autem theologice opponitur infidelitas, desperatio, & odium Dei, inter quæ odium, & infidelitas, si desperationi comparentur, inueniuntur secundum se quidem, id est, secundum rationem propriæ speciei, grauiora. Infidelitas enim provenit ex hoc, quod homo ipsam Deum veritatem non credit. Odium uerò Dei provenit ex hoc, quod uoluntas hominis ipsi diuinæ bonitati contraariatur. Desperatio autem ex hoc, quod homo non sperat se bonitatem Dei participare. Ex quo patet quod infidelitas, & odium Dei, sunt contra Deum, secundum quod in se est: desperatio autem secundum quod eius bonum participatura nobis. Vnde maius peccatum est, secundum se loquendo, non credere Dei ueritatem, uel odire Deum, quam non sperare consequi gloriam ab ipso: sed si comparetur desperatio ad alia duo peccata ex parte nostra, sic desperatio est periculosior, quia per sepe reuocatur a malis, & inducitur ad bona prosequenda: & ideo sublata spe, refrenate homines labuntur in uitia, & a bonis laboribus retrahuntur. Vnde super illud Prou. 24. Si desperaueris lapsus in die angustiarum, minuetur fortitudo tua, dicitur glo. Nihil est execrabilius desperatione, quam qui habet & in generalibus huius uitæ laboribus, & quod peius est, in fidei certamine constantiam perdit. Et Ild. 7 dicit in lib. de Summo bono. Perpetrare flagitium aliquod, mors animæ est: sed desperare est descendere in infernum. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

A Gregor. desperationem enumerat inter ea, quæ procedunt ex accidia.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, obiectum spei est bonum arduum possibile adipisci uel per se, uel per alium. Dupliciter potest ergo in aliquo spes deficere de beatitudine obtinenda. Vno modo, quia non reputat eam ut bonum arduum: alio modo, quia non reputat eam ut possibilem adipisci uel per se, uel per alium. Ad hoc autem quod bona spiritualia non sapiant nobis quasi bona, uel non uideantur nobis quasi magna bona, præcipue perducimur per hoc, quod affectus noster est instans amoris delectationum corporalium, inter quas præcipue sunt delectationes ueneræ. Nam ex affectu harum delectationum contingit, quod homo fastidit bona spiritualia, & non sperat ea, quasi quædam bona ardua: & secundum hoc desperatio causatur ex luxuria. Ad hoc autem quod aliquid bonum arduum non æstimeret, ut possibile sibi adipisci per se, uel per alium, perducitur ex nimia deiectione, quæ quando in affectu hominis dominatur, uidetur ei quod nunquam possit ad aliquid bonum reuenari. Et quia accidia est tristitia quædam deiectiua spiritus, ideo per hunc modum desperatio ex accidia generatur: hoc autem est proprium obiectum spei, scilicet quod sit possibile. Nam bonum, & arduum etiam ad alias passiones pertinent. Vnde specialius oritur ex accidia. Potest tamen oriri ex luxuria, ratione iam dicta. Vnde patet responsio ad primum.

odii, abominationis, tristitia, de bonis spiritualibus, & ira contra ingerentes spiritualia impediencia carnalia. Hæc enim ex paruipensione spiritualium insurgunt: sed accidia deiectione spiritum sic, ut uideatur quod non possit ad spiritualia bona peruenire, est propria causa desperationis, quæ respicit possibile determinaturatum bonum arduum.

q. 17. art. 1. & 1. 2. q. 40. art. 1. & 2.

In corp. ar.

ARTICVLVS IIII.

Utrum desperatio ex accidia oritur.

Super questionis uiginti articulum quartum.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod desperatio ex accidia non oritur. Idem enim non procedit ex diuersis causis: desperatio autem futuri seculi procedit ex luxuria, ut dicitur Greg. 31. Moral. non ergo procedit ex accidia.

C AD SECVDVM dicendum, quod sicut Philosophus dicit in 2. Rhetor. sicut spes facit delectationem, ita etiam homines in delectationibus existentes efficiuntur maioris spei. Et per hunc etiam modum homines in tristitia existentes, facilius in desperationem incidunt, secundum illud 2. ad Corinth. 2. Ne maioris tristitia absorbeat qui cuiusmodi est: sed tamen quia spes obiectum est bonum, in quod naturaliter tendit appetitus, non autem discedit ab eo naturaliter, sed solum propter aliquod impedimentum superueniens: ideo directius quidem ex spe oritur gaudium, desperatio autem e conuerso ex tristitia.

¶ 2. Preterea. Sicut spes opponitur desperatio, ita gaudium spirituali opponitur accidia: sed gaudium spirituale procedit ex spe, secundum illud Roma. decimo secundo. Spe gaudentes. ergo accidia procedit ex desperatione, & non e conuerso.

¶ 2. Preterea. Contrariorum contrariæ sunt causæ: sed spes, cui opponitur desperatio, uidetur procedere ex consideratione diuinorum beneficiorum, & maxime ex consideratione incarnationis. Dicit enim Augustinus 13. de Trinitate. Nihil tam necessarium fuit ad erigendum spem nostram, quam ut demonstraretur nobis, quantum nos Deus diligeret. Quid uerò huius rei isto indicio manifestius, quam quod Dei filius naturæ nostræ dignatus est inire consortiū? Ergo desperatio magis procedit ex negligentia huius considerationis, quam ex accidia.

SED CONTRA est, quod 31. Moral.

Ad hoc breuiter dicitur, quod hic non est sermo de possibili absolute, sed ut determinat bonum arduum. Tale enim conat solus spes est de proprio obiecto, ut ad quod. & consequenter desperatio misuta quo. Et hæc intentio auctoris patet ex eo, quod hic incedit docere, quod luxuria detinendo affectum ad carnalia, & per hoc spiritualia aut non bona, aut non magna bona afferens, non est propria causa desperationis, sed causa eorum multarum malarum passionum erga bona spiritualia, puta

QVAESTIO XXI.

De presumptione, in quatuor articulos diuisa.

Super quatuor uiginti articulum primum.

EINDE considerandum est, de presumptione.

Et circa hoc queruntur quatuor.

¶ Primo, Quid sit obiectum presumptionis.

IN art. 1. q. 21. notato Nouitio primo, q. 1. sumptio, licet primo imposta sit ad significandum morale uitium in ordine ad propriam uirtutem, de quo in loco proprio inferius erit questio, translatum tamen est propter